

1
تورک بوروی

23 Subat 1327

تورک کرک فاندہ سنہ چالشیر

اون بش کوندہ بر جبقار

No: 8

Jul 11

«تورک یوردی» اداره‌خانه‌سنة تحریراً خبر ویرمه‌لیدرلر. طلبه درس دیکله‌مه‌یه
آدرس‌لرینی اخبار و قید ایتدیردکری صره ایله قبول ایدیله‌چکدر .

اسماعیل غلامی نیکسکی

تاریخ و آثار عقیقه

مورخ لئون قاهون و معلم بارتولد کوره

چنگیز خان

(باشی برنجی صابیده)

دنیانک الک بوبوک امیر اطورلغی

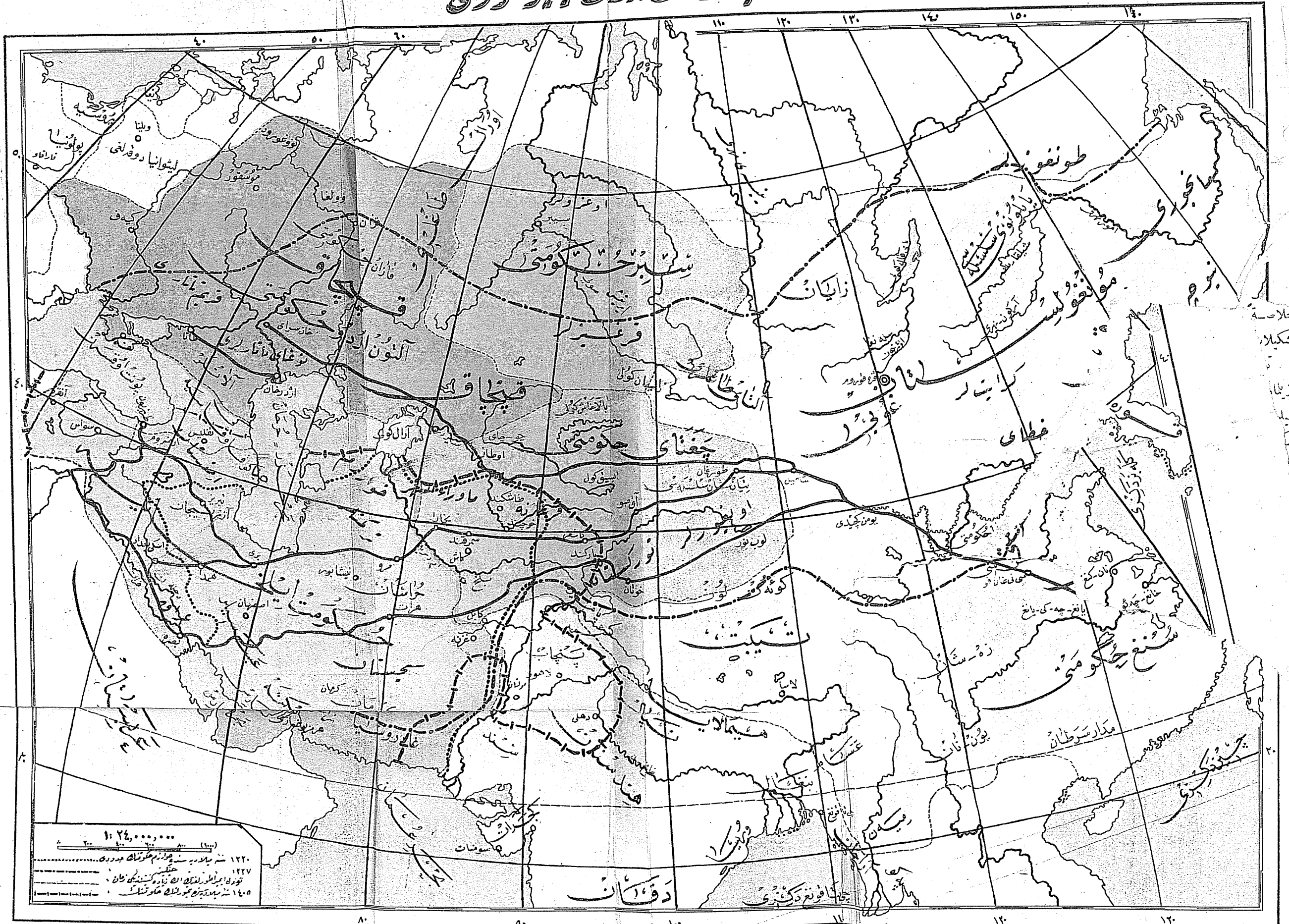
افندیلر ،

چنگیز خان، ۱۲۲۵ سنه میلادی‌سنة، آسیای غربیدن پایتختی (قاره‌قوروم) .
عودت ایتدی. آرتق آسیا، شرق و غربنده، سکون و انتظام کسب ایتشدی .
«قوجه آسیا چنگیزک بوقورقونج محاربه‌لری هنگامده اولدیغندن زیاده هیچ برزمان
«انتظام و اسایش یوزی کورمه‌شدی .» [۱] «سیلان ییلندن، ایت ییلنه قدر،
۱۹ ییل اینجده، خاقان، بوبوک ایله نظام و قانون قویدی . خاقانلی صاغلام
تملر اوسته قوردی . هرکیشینک آل و آياغنه ایش بولدی . ایله راحت و قوت
قزاندیردی . بوبوک خاقانک ایلی قدر مستریج و قوتلی بر خلق باشقه اولسکلرده
یوق ایدی .» [۲] آسیا قطعه‌سی چین و چاپون دکلرلندن بحر حزر و کوه قافه
قدر، یعنی برباشدن او بر باشه، چنگیز خاقانک بو روغی آلتنه کچمش، خطایلر
خطاپلاشمش تورکلر، ایرانلیلر، ایرانلیلاشمش تورکلر، جمه‌سی، مونغول - تورک
حاکمیتنه بویون صینمش ایدی . آسیانک درت بوبوک تورک امپراطورلغنک

[۱] لئون قاهون .

[۲] سانانغ - سه‌تسه‌ن .

دېيانك ان برك ايمر اطرارنى

خلاصه
تشكيلات
يازما
مليد
تشا
م
و

۱:۲۴,۰۰۰,۰۰۰
۱۲۲۰ شم ميلادى سن ۱۲۲۷ قورلى ايمر اطرارنى ۱۲۲۷ قورلى ايمر اطرارنى ۱۲۲۷ قورلى ايمر اطرارنى
۱۲۲۷ قورلى ايمر اطرارنى ۱۲۲۷ قورلى ايمر اطرارنى ۱۲۲۷ قورلى ايمر اطرارنى
۱۲۲۷ قورلى ايمر اطرارنى ۱۲۲۷ قورلى ايمر اطرارنى ۱۲۲۷ قورلى ايمر اطرارنى

اوجنچىسى اولان ، تېكرى قوت چىكىز قاآنك بومونقول تورک ايمراطورلىقى
 اورلرندن دها كنىش ، دها قوتلى ، دها شوكتلى ، دها مهابتلى ايدى .
 افنديلر ، بويك واسع اولكەنك حدودلرىنى بكون صحىح اوله رقى چيزوب
 كوسترمك امكان خارجنده در ، سانيرم . مع مافيه ، سزه شويله برقروكى عرضنه
 جسارت ايدىورم ؛ پك طوغرى اولديغى ادعا ايدەمم . [۱] اوتمايكز كه
 بو اولكە ، صوكرەلى ، دها زياده كنىشلنه جكدرد : سوبوتاي باطير ، ۱۲۴۱ دە
 اورويانك تاكوبكنه قدر كيدە جك ، هولاكو خان دە ۱۲۵۲ دە دارالخلافه
 بغدادى ضبط ايليه جكدرد .

تشكىلاتى ملكيه ، ساوه وطوره .

افنديلر ،

چىكىز خاقانلغىنك ملكى تشكىلاتى حقنדה برفكر مجمل ويره بيلمك ايچون
 على العموم مونقول و تورك قوملارنده مرعى اوله كلش عرف وعاداته ، وآسياده
 مؤسس تورك هيات سياسيه لر ينك نظاماتنه عائد طويله بيلديكم معلوماتى
 خلاصه عرض ايتمك مجبوريتدهيم ؛ چونكه صرف چىكىز ايمراطورلغىنك
 تشكىلات و نظاماتنه متعلق معلومات كافيه بولامادم .

تورک ومونقول قوملىرى ، قديم برماضيده ، عرف وعادتدن ، يعنى
 يازيلامش نظاملردن غيرى قانون بيلمزلردى . توركلرك اسكى دينلىرى ، دين
 مليلىرى اولان شامان دينك كىتابى يوقدى . برچين وقعه نويى توركلرك
 تشكىلات عدليه سندن بحث ايدركن ديوركه : « توركلرك يازيلامش قانونلىرى ده ،
 منتظم اصول محاكمه لى ده يوقدر ؛ عادتلرينه كوره ، كىفى اوله رقى ، اجراى
 قضا ايدرلر . » يازى يه پك اهميت وىرن چينلى ، يازيلامش قانونلىرى ، يعنى عرف
 وعادى ، قانوندن صاميمور وبونك ايچون عرف وعادته ، يعنى غير محرر قوانينه
 كوزه اجرا ايديلان قضايى ، وىريلن حكىمى ، كىفى صانيرور .

[۱] قونفهرانس وىريليكن تحتبه برقروكى چىزمشك . بوسفر ، احمد رفيق بك
 طرفندن تأليف اولونوب كىتابخانه اسلام وعسكرىنك طبع ونشر ايتدىكى « بويوك تاريخ
 عمومى » نك ؛ نجى جلدنده بولونان « موغوللار دورى » خريطه سنى برآز تعديل ايله
 قوپه ايتديره رك . « تورك بوردى » نك بوسايسنه علاوه ايله دك .

تورکلرک ، مونقوللرک ، تاتارلرک ایکی نوع عادت قانونلری واردی :
(یساق ، طوره) . لئون قاهونک تدقیقه نظراً یساق ، یاخود یسا نظام عسکری ،
تنییهات عسکریه مقامده در ، طوره ایسه عرف وعادت دیمکدر . ایمدی ، یسانک
اوامر ونواهیسی نلردن عبارتدر ؟ طوزه نلری احتوا ایدر ؟ مع التأسف
اعترافه مجبورم که ، معلومات موجودم . بوسواللرک صریح وقطعی جوابلری
ویر . بیلیمه کفایت ایتیمور . آنجق تورکلرک حیات ماضیه وحالیه سندن مستنبط
بعض احوال ووقایع ، یساق وطوردهک بعض محتویاتی بر درجه کوستره بیلور .
بن ایشته اونلری عرض ایدیمور :

کوجبه تورکلرده عائله تشکیلاتی (باتریارخال) ایدی ؛ یعنی عائله ، اموالی
مشترک وبر آتاتک حکمنه تابع بر جماعت حالده ایدی . آتاتق حکم ونفوذی ،
عائله ایچنده ، اک قارتدن اک قارته ، تعبیر معروفی ایله ، (اکبر اولاده) انتقال
ایدردی ؛ یعنی آتاکندیته یاریم ایده جک وکندیسی اولدیکی زمان یرینه کچه جک
(ولیعهدی) قارده شاری آره سندن سچر وبویله جه عائله ده حاکمک آتادن اوغله
دکل ، علی الاکثر قارده شدن قارده شه کچردی .

وراثت حقده دیگر بر اصولک دها موجودتی محققدر . بواسوله کورده ،
متوقانک مالی ایکیه تقسیم اولونور : یورد ، یر اک کوچوکه (اوت جیکینه) قالور ؛
مال ، یعنی اموال منقوله ، که حیوان سوریلرندن عبارتدر ، بویوک قارده شلر
آره سنده بولنور . بوطرز وراثت ، مؤخرأ ، یعنی آرتق اموالک عائله ده مشترک
اولماسی شکل ی بوزولمه یه باشلادینی زمانلردن اعتبارأ مرعیه کیرمش اولسه کرکدر .
اوللری اوت جیکلین ، عائله یورد . یرینک صاحبی دکل ، حفظ واداره سی نسبة
قولای یورد . یرک ، عائله نامنه محافظ و مدیری اولمشدر ، ظنندیم : عائله نک
بوتون افرادینی ، تکمیل مال مشترکنی اداره ایتک اک زیاده اکبر اولاده
یا قیشور .

افندیلر ، اکثر قوم وملتلرده اولدینی کبی تورکلرده تشکیلات سیاسیه نک
مصدری ، عائله اولمشدر . دولتک اورنکیدر . عائله حاکمیتک توارشده
صرعی ، اکبر اولاد اساس ، دولته ده کچمشدر . بوکون عثمانلی خاقانلرک قانون

اساسیسنده ، « سلطنت سنیه عثمانیه ، سالله آل عثمان اصول قدیمه سی وجهله اکبر اولاده عاندر » دنیلیور . عثمانلی مورخلری ، بواصول قدیمه نك پك اسکی برزماندن ، تاجدار اساطیریلری اوغوزخان زمانه سسندن قالمه اولدیغی حکایه ایدرلر . عائله ده اموال مشترک اولدیغی کبی ، بردولتده ده ، بوتون مملکت خان ویاخاقان عائله سنك ملک مشترکی عد اولتور . بوعائله نك اکبر اولادی خان ویا خاقان عنوانیه مملکته حکم ایدر ؛ فقط مملکت کنديسنك دکل ، بوتون عائله سنکدر . [*]

تورکلرک هیأت سیاسیه لری تشکیلاتی ده ، عائله تشکیلاتی کبی ، (پاتریارخال) در . هیأت سیاسیه ی بر حکمدار اداره ایدر ، یعنی تورک هیأت سیاسیه لری بر (مونارشئ) در ؛ تورک حکمداری ، یساق و طوره نك اوامر ونواهیسنه ، یعنی عادت قانونلرینه اطاعت شرطیه مستقل الرایدز ؛ دیمک اولیورک تورکلرکده حکومت ، بعض قیودات آلتنده بر (حکومت مستقله) در .

تورکلرک حکمدارینه (خان) دینلور . خاللق هم (ارثی همده متخیر) : خاللق ، متوفاخانک قارده شلرندن ویاچوچوخلرندن بریسنه ارثاً انتقال ایدرسده بیکی خان . بوعنوانک ویره چکی حق حاکمیتی ، خانلغک اهالیسیله ، انتخاب اولمق طرزنده ، برمقاوله عقد ایتمه دن ، بالفعل حائر اولاماز . خانک صورت انتخابی شویله در : خانی برکجه اوزرینه قویوب ، طقوز دفعه یوقاری قالدیریرلر ، صوکره یسا و طوره یه صادق اولاجقنه دائریمین ابدیریرلر . بومراسمه (خان کوته رمک = قالدیرمق) دیرلرک خان انتخاب واعلان ایله مک دیمکدر .

تورک جمعیتی برصنفدن عبارت دکلدر . اولجه ده بالمناصبه سویلیدیکم وجهله ، پك اسکی زمانلردن بری (اصیلزاده وعوام) صنفلری آیریلشدر . هیأت اجتماعیه نك اوست طبقه سنده ، اسکی نسللردن کله اصیلزاده لر (تاجلیت - آریستو - قراسی) بولنور . اصیلزاده لر ، خانه خدمت ایتمک ویا ویرکی ویرمکله مکلف دکلدر ؛ خدمت دولته کیره رسه مطلقا آمر ، قوماندان اولور . اصیلزاده لرک علامت تاجلیتلیری ، (تمغا) لری واردر .

[*] چویندن نقلاً بارتولد .

کول تئکین آبدلرندە اسملری ذکر اولونان تورک خانلری عوام طرفدارلی
ایدیلر ؛ چنکیز خان ایسه ، کوردک که ، ناجلیته طیانەرق ، عوامک مثلی اولان
جاموخانی بکدرک ، خاقانلقی تأسیسه موفق اولمشدر . اسکی تورک خاقانلری ،
انتظامدن ، عسکری شان وفتوحاتدن ، مملکتک توسیعندن زیاده ، حوامک
منافعنه خدمت ایتک ، اکثریت اهالینک معیشت و سعادتنی تأمینه چالیشمقله
مفتخر ایدیلر : اورخون یازیلرندە بر قاچ دفعه تکرار اولنیورکه قاغان امور
اداره یی آینه آلدینی زمان ، ایلک ییه چکی ، کیه چکی یوق ایکن ، قاغانک سہی
وهمیتله فقیر خاق زنکین اولدی ، آرخلق چوق اولدی . - حالبوکه چنکیز
خان ، انتظام و اسایشی ، عسکری موفقیاتی هرشیدن اوستون کوریوردی :
رشیدالدین روایت ایديورکه ، چنکیز خان حکمدار اولونجه یه دکن ، مملکتده
ترتیب و نظام یوق ایدی : کوچوک بویوکه ، مأمور آمره رعایت ایتمز ، آمرلرده
وظیفه لرینی حسن ایفا ایله مزلردی . چنکیز خان ، تحتہ چیقدیغیله هرشیئی
مکملًا تنظیم ایتدی و هرکسه یری کوستردی .

— صوکی کله جک صابده —

موضوعی مختار لر بمزده

مناستردن :

مناسترده هیات عائله

« تورک یوردی » ایچون ایلک یازیله جق شی نجبه بورانک عائله حیاتی در .
عائله لر ، هیئت اجتماعیه نک اک مکمل بر آینه سی در ، فرض ایدرم . عائله ، محیط
خصوصی ، تربیه عمومیه و هیئت اجتماعیه نک موقع و سوبه سی . شنده ایلک اول
نظره چارپان بر اساسدر . مناسترک بو اساسنی آریبور ، تحلیل ایدیورم .
بختک موضوعی یالکز نفس مناستره عائدر . حوالی بالا آخره تدقیق ایدیله جک...
عائله دیلینجه ایلک اول نظره عائله ریئی ، بابا چارپار . مناسترک عائله بابالری
حقننده بی طرفانه سوبه یه جکم : نصفی چالیشماز ، حاضر ییچیلردر . چفتلکلی